

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemoma nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič
A Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst A Din 3.—, večji inserati petič
vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODEUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Splošna mobilizacija v Španiji

Revolucionarno gibanje uspešno napreduje - V vzhodnih pokrajinah je bila včeraj proglašena republika - Mornarica in vojaštvo se pridružujeta revolucionarjem - Neuspela mobilizacija

Madrid, 18. dec. Stavka v Santandru se nadaljuje. Vlada je proglasila splošno mobilizacijo, vendar pa je odziv zelo skromen. Vsega se ji je javilo okrog 320.000 mož, ki jih je vlada razpustila v vse ogrožene kraje s ukazom, da morajo ohraniti red za vsako ceno. Poročajo, da je vlada zahtevala izročitev Franca, češ da je ukradel vojaška letala in z aparati preletel tuje ozemlje.

Madrid, 18. dec. V več vzhodnih španskih provincah je bila danes proglašena republika. Sedež republikanskega pokreta je v mestu Alicante, kjer traja splošna stavka dalje. Mesto je popolnoma odrezano od sveta. Vojstvo se je priključilo revolucionarjem. V raznih manjših krajih je prišlo do težkih bojev med stavkajočimi in civilno gardo, ki se je morala umakniti v vojašnice in tamkaj zabarikadirati. Vlada je odposlala bataljon tujskih legionarjev v Alicante, da ukroti novo etabrirano republiko. Uporniki so mestoma razdelali želez-

niško progo, tako da se razvija prevoz čet zelo počasi.

Madrid, 18. dec. V bližini postaje Leon v severni Španiji je včeraj zadel ekspresni vlak v tovorni vlak. Sedem oseb je bilo ubitih 20 težko ranjenih. Vzrok katastrofe ni znan. Več vagonov je bilo popolnoma razbitih. Ponoči je število smrtnih žrtev naraslo na 14.

Pariz, 18. dec. Po zadnjih, po ovinkih dospelih vesteh iz Španije je v španski mornarici izbruhnil upor, o katerem pa se ne ve, kako daleč je razširjen. Kakor poročajo z meje, je v španski prestolnici trenutno zbranih 75.000 mož vladnih čet. S francosko-španske meje poročajo, da je prišlo v Santandru do novih krvavih pouličnih bojev med delavskimi množicami in policijo. Množica je skušala zavzeti guvernerjevo palačo in je opetovano vzklikala: Živela republika! Policija je razgnala demonstrante z orožjem, pri čemer je bilo mnogo oseb ranjenih. Dali se poročajo, da del španskih legij

ni hotel zapustiti Maroka. Končno so se odločili za potv Španijo samo pod pogojem, da bodo prejeli trikratno r. o. Tudi v mestih Bilbao in Barceloni je prišlo do novih sponadov. Tudi so se tudi vojaški oddelki. V Barceloni je bil aretiran poveljujoči general Lopez de Oca. V Barceloni je splošna stavka izvedena popolnoma.

Madrid, 18. decembra. V Alicanti je izbruhnila splošna stavka. Vojstvo je prisililo trgovce, da so odprli trgovine. V Barceloni je bilo aretiranih več delavcev, ki so agitirali za stavko. V Valenciji je prispel bataljon tajske legije iz Maroka.

Madrid, 18. decembra. AA. Včeraj so se sestali na važno posvetovanje bivši konservativni ministri in politiki Sanchez Guerra, Bermejo, Burgos, Maza, Miguel Villanueva, liberalni ministri Melchades ter bivši predsednik španske zbornice Alvarez. Po seji so objavili komunique, v katerem naglašajo potrebo sklicanja zbornice.

Moderen zavod za zdravljenje raka na Dunaju

Dunajska mestna občina je kupila pet gramov radia za dva milijona šilingov — Zavod bo odprt prihodnjo pomlad.

Dunaj, 18. dec. g. Mestni zdravstveni poročevalec prof. Tandler je danes sporočil v občinskem svetu zanimivo vest, da bo dunajska občina zgradila in prihodno spomlad odprla velik zavod za preiskavanje raka. V ta namen je kupila v Bruslju pri Union Miniere pet gramov radia za 2 milijona šilingov.

Ta množina je razen v pariškem zavodu za preiskavanje raka največja, s katero bodo lečili v Evropi. Na zavod bodo pozvani najboljši inozemski raziskovalci raka. Prof. Tandler je dalje sporočil, da je bil zavod ustanovljen zato, ker se je ta zavrtna bolezen v zadnjih letih zelo razširila.

Pilsudski o poljski ustavi

Po mnenju maršala Pilsudskega naj bi se poljska ustava izpremenila tako, da bi se predsedniku republike priznale večje pravice.

Varšava, 18. dec. d. Listi so objavili izjavo o problemih avtoritete, pravic in obveznosti predsednika republike. Maršal je predvsem poudarjal, da so določbe poljske ustave o tem sestavljene preveč nad hominem, to se pravi, da se je pri njihovem sestavljanju mislilo preveč na kandidata, ki je bil tedaj maršal sam. Cela ustava je zato na slabotnih nogah, ker se je iz predsednikove vloge napravila karikatura. Zaradi pomanjkanja jasnosti v besedilu sedanje poljske ustave ne morejo skladno funkcionirati trije glavni činitelji države, kar pomeni, da ni harmonije med delom predsednika republike, vlade in parlamenta, ker so neprestano v sporu. Ako se hoče popraviti ustava, se je treba predvsem potruditi, da se najde ključ za razdelitev dela, s čimer bi se omogočilo svobodno in točno funkcioniranje tako predsednika republike, kakor vlade in parlamenta.

kam, temveč človeku, ki je od strank neodvisen. Izvrševati ga more samo en človek, ne pa stotine ali pa tisoč.

Da bi mogel predsednik republike igrati vloge vrhovnega regulatorja državnih poslov brez kakih ovir, bi moral imeti čustvo uravnovešanja in skladnosti in kljub sporom ter borbam bi se mu ne smela vzeti direktna oblast proti strujam, ki se bore. Predsednik republike bi moral torej z ustavo dobiti direktne pravice proti vsakemu ministru, kakor tudi proti parlamentu in senatu.

Maršal se nadalje izreka proti fikciji, ki predstavlja sistem protipodpisovanja predsednikovih odlokov pri reševanju osebnih vprašanj, kakor pri reševanju najvažnejših državnih vprašanj.

Utemeljujoč svojo tezo povdarja Pilsudski, da se na predsednika republike ne morejo navaditi najtežje obveznosti predstavljanja vse države, ne da bi se mu dale istočasno pravice, ki bi mu omogočale izpolnjevanje nalog. Opisuje ogromno odgovornost človeka, ki je predsednik republike in ki nosi v najkritičnejših trenutkih odgovornost za milijone ljudi, pravzaprav med najhujše osebnosti, rekel bi, med ljudi, obdarjene s izjemno silo značaja in sposobnostjo odločanja. Zavzemal sem mestni šefa države ter generalisima v času vojne. Kljub tej izjemni moči pa sem preživel tako močne dvome in tako peklensko utrujenost, da sem dvomil, ali obstaja še kako drugo trpljenje, ki bi bilo enako temu. Vem, da ima človek v takih položajih potrebno oddahni se vsaj en trenutek in da ni vedno sam.

Zatem govori Pilsudski o reševanju državnih kriz po enem samem človeku in pravi, da se imajo predsedniku republike nuditi vsa jamstva za neovirano izvrševanje dolžnosti. Meni je popolnoma vseeno, je dejal Pilsudski, kako se bo moja zahteva v tem oziru formulirala v paragrafi. Pristavljam samo, da bi se po mojem mnenju imel predsednik drugače voliti in od parlamenta in senata, ker je potrebno, da bi bil pravno čim bolj neodvisen, to se pravi, voljen bi moral biti od vse države.

Druga smrtna žrtev vrhniške nesreče

Danes dopoldne je podlegel poškodbam, ki jih je dobil pri katastrofi vrhniškega avtobusa, čevljarji mojster J. Rampih.

V Angliji več žensk ko moških

London, 18. decembra. AA. Po podatkih trgovskega ministrstva je bilo sredi tekočega leta v Angliji 1.500.000 žensk več kot moških. Skupno prebivalstvo šteje 45 milijonov 900.000 duš, to je za 200.000 več kot preteklo leto. Število žensk se je v primeri z letom 1924 zmanjšalo. V tem letu je bilo tedaj 1.900.000 več žensk kot moških, čeprav je bilo tedaj v Angliji milijon ljudi manj.

Tihotapstvo mamil v Ameriki

New York, 18. dec. AA. Na parniku »Alcega« ki je priplul iz Turčije, so cariniki zaplenili velike množine mamil v vrednosti nad 1 milijon dolarjev, ki so bila skrita v zabojih s kožuhovino.

Protizidovski atentat v Lyonu

Lyon, 18. dec. AA. Blizu neke židovske trgovice na Republikanskem trgu je eksplozirala bomba ki je povzročila mnogo škoda. Človeških žrtev ni bilo. Policija sumi, da je napravila atentat neka protizidovska teroristična banda.

Poincareju gre na bolje

Pariz, 18. decembra. AA. Davi je bil izdan komunique, podpisan od zdravnikov, ki pravi, da se je stanje Poincareja nekoliko izboljšalo. Obstoji upanje, da bo ozdravel. Davi je bila temperatura 37 in puls 70.

Italijanski letalci so morali že pristati

Rim, 18. decembra. AA. Italijanska vodna letala je zatekla pri otokih Balearih silna nevihta. Pri Karatageni je pristalo 8 vodnih letal, dočim je 6 drugih letal pristalo v salivu Rio na otoku Majorca.

Rusija gradi železnice
Moskva, 18. decembra. AA. Prihodnje leto bodo zgradili nove železniške proge v globalni dolžini 9000 km. Mnoge železniške proge pa bodo dograjene in izročene prometu. Skupna dolžina teh prog znaša 1500 km.

BORZE

INOZEMSKÉ BORZE.
Carib. Beograd 9.125. — Pariz 20.24875.
— London 25.02625. — Newyork 515.30.
— Bruselj 72. — Milan 26.99. — Madrid 55.5.
— Amsterdam 207.50. — Berlin 122.90.
— Dunaj 72.58. — Sofija 3.73. — Praga 15.29.
— Varšava 57.75. — Budimpešta 90.225. — Bukarešta 3.06.

Anglija v borbi z inozemsko konkurenco

V vseh gospodarskih krogih poudarjajo potrebo skrajne štednje in sporazuma z dominijoni.

London, 18. decembra. AA. Snoch je imel waleški princ na banketu v Mestnem domu važen govor o angleški trgovini in industriji. Banketa se je udeležilo mnogo vodilnih osebnosti trgovine in industrije. Princ je v svojih izjavah naglasil važnost prekomorskih tržišč za angleško trgovino ter omenil velike težkoče, s katerimi se mora boriti angleška industrija v borbi z inozemsko konkurenco. Princ je končno pozval vodilne kroge trgovine, naj jo varujejo ter branijo z vso odločnostjo.

London, 18. decembra. AA. Snoch so konservativni člani angleškega parlamenta

sir Robert, John Buchan, major Elliot in Oliver Sataley podpisali manifest, ki naglašajo potrebo strogega varčevanja v narodnem gospodarstvu in sporazuma z dominijoni, da ostanejo Angliji ohranjena prekomorska tržišča. Podpisani zanikajo trditve, da vlada ne more rešiti sedanjih gospodarskih problemov ter naglašajo, da so žrtve in disciplina s strani delodajalcev in delojemalcev bistvene za omiljenje sedanje gospodarske krize. Manifest končno poudarja, da ne pomenja revolte proti konservativni politični stranki.

Nova kategorizacija delavstva v Rusiji

Pridno delavstvo bo uživalo razne ugodnosti, neredneži pa bodo postavljeni na cesto.

Moskva, 18. decembra. AA. Vlada je izdala dekret o novi razdelitvi ročnega delavstva. V dekretu ugotavlja vlada, da je v sovjetski Rusiji brezposelnost popolnoma ponehala. Oblastvo pripisuje to dejstvo industrializaciji in brzi kolektivizaciji poljedelstva. Novi industrijski in socialistični načrti zahtevajo primerno pripravo velikih delavskih kadrov in kvalificiranega delavstva ter njihovo razdelitev po določenih načrtih. Vlada je pozvala borze dela, da skrbijo za izvedbo tega dekreta. V istem dekretu so razne olajšave za tehnično delavstvo in za inženjerje, ki

so se odlikovali z dobrim delom in s predlogi in iznajdbami. Podobne olajšave so predvidene tudi za delavce, ki so se izkazali z dolgoletnim delom v posameznih industrijah in podjetjih. Iz vrst tega delavstva bodo izbrani posamezniki za odposlanstva. Ki naj odpušujejo v inozemstvo zaradi študija. Za to delavstvo so nadalje predvidene ugodnosti v sanatorijih, dopusti, a njihova deca bo imela prednost v šolah. Osebe, ki bodo zapustile delo brez obavičbe, bodo črtane z delovnih spisov za 6 mesecev.

Bodoča ustava Zvezne Indije

Predlog podobora vseindijske konference o bodoči upravni strukturi Indije — Macdonaldova pogajanja z indijskimi delegati brezuspešna

London, 18. decembra. AA. Davi se je sestala k plenarni seji indijske konference, ki je razpravljala o poročilih podobora za Birmo in podobora za pokrajinsko ustavo. Prav tako je proučila začasno poročilo podobora za zvezno strukturo. Podobor za pokrajinsko ustavo je končal svoje poročilo snoch v poznih urah.

Njegovi predlogi se bavijo večinoma s predlaganimi kompetencami pokrajinskih zakonodajnih zastopstev v zvezni Indiji in z vprašanjem odgovornosti pokrajinskih eksekutiv. Predlog gre za tem, da se ukine diarhija v guvernerskih pokrajinah. Vse pokrajinske zadeve bi upravljal pokrajinska zakonodajna zastopstva. Eksekutive bi bile enotne. Ministre bi imenoval še nadalje guverner. Pokrajinske eksekutive bi imele nadalje primerno število zastopnikov ministr. Guverner bi imel pravico razpustiti zakonodajno zastopstvo in odkloniti zakone ter jih predlagati generalnemu guvernerju

v nadaljnjo proučevanje. Vsi zakoni zveznega, verskega ali pa centralnega značaja bodo vezani na sankcijo generalnega guvernerja. Kompetenca guvernerjev bi bila omejena na delokrog označen v ustavi vseh vrst varstvo manjšin in skrb za javno varnost pokrajine. Osem indijskih delegatov je odklonilo predloge podobora, naj po odstopu vlade vodi vladne posle guverner.

Drugi predlogi se bavijo s sestavo pokrajinskih zakonodajnih zastopstev, ki bodo po potrebi razširjena. Njihova zakonodajna doba bo trajala 5 let. Zbornice bi bile enotne ali pa dvojne, kakor bi pač zahtevale pokrajine same.

Rekord na biljardu

London, 17. decembra. AA. Na mednarodnem turnirju v Londonu je avstralski biljardni igralec Ilundrum dosegel nov svetovni rekord.

Amerika ne pristopi k haaškemu razsodišču

Washington, 18. decembra. Zunanji odbor senata je z 10 proti 9 glasovom odklonil pristop Amerike k mednarodnemu razsodišču v Haagu.

Hud vihar na Črnem morju

Moskva, 18. decembra. V okolici Kerča ob Črnem morju je divjal silen vihar. Potniški parnik »Sergijevič« je nasel na plitvini. Pri rtu Megane se je potopil parnik »Jehmanov«. Na odprtem morju je več parnikov v veliki nevarnosti.

Sneg v Nemčiji

Berlin, 18. decembra. AA. V severni Nemčiji, posebno v Berlinu je zapadel visok sneg, ki je oviral promet. Sneg je zapadel zaradi tega, ker so udre iz zapada v Nemčijo nenadoma gorkejša zračna plati. Temperatura je skoraj do vsej Nemčiji na ničli.

Revolucija

Washington, 18. dec. Ameriško poslaništvo javlja iz Guatemale, da je tamkaj izbruhnila revolucija. Po ulicah mesta divjajo srditi boji. Armada je razdeljena v dve nasprotni stranki.

Kemična tvornica zletela v zrak

Toulouse, 18. decembra. AA. Snoch je eksplozirala tukajšnja kemična tvornica. Poslopje je bilo popolnoma uničeno. Pri delu je bilo več 100 delavcev. Od njih je bilo več mrtvih in 12 ranjenih. Rešila dela se nadaljujejo, boje se, da je število žrtev zelo veliko.

Anglija gradi vojne ladje, da omeji brezposelnost

London, 18. decembra. AA. Da olajša položaj železne in jeklene industrije, je vlada naročila 9 vojnih ladij in sicer 1 križarko in 8 rušilcev. Nove ladje bodo gradili v petih ladjedelnicah.

Sovjetska falzifikacija

Berlin, 18. decembra. Tukaj in v Rusiji so prišli nato, da sovjetska vlada sama ponareja svoj denar. Trgovci so dognali, da je sovjetska vlada izdala 200 bankovcev po pet rublov z istimi serijami. Neka nemška firma je dvignila iz banke 15.000 rublov ter dognala, da so duplikati. Na tozadevno predstavilo je sovjetska vlada odgovorila, da gre v tem primeru za pogrško državne tiskarne bankovcev.

Smrt ruskega umetnika

Moskva, 18. decembra. Na srčni paralizi je umrl znani umetnik Kasatkin, ki je razlagal svoje slike.

